

Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za sprečavanje unošenja, odomaćivanja i širenja štetnog organizma *Anoplophora chinensis* (Forster)*

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 77/2023 od 28.7.2023. godine, stupio je na snagu 5.8.2023, a odredba člana 3 ovog pravilnika primjenjuje se od 1.1.2024. i odredbe člana 4 st. 3 i 4, člana 5 stav 2, člana 10 stav 4, člana 11 stav 5 i člana 12 stav 4 ovog pravilnika primjenjuju se od 1.1.2025.

* U ovaj Pravilnik prenjeta je Implementirajuća Regulativa Evropske Komisije (EU) 2022/2095 od 28. oktobra 2022. o utvrđivanju mjera za sprečavanje unošenja štetnog organizma *Anoplophora chinensis* (Forster) na područje Unije, njegovo odomaćivanje i širenje unutar područja Unije i o stavljanju van snage Odluke 2012/138/EU.

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se fitosanitarne mjere za sprečavanje unošenja, odomaćivanja i širenja *Anoplophora chinensis* (Forster) (u daljem tekstu: štetni organizam) na teritoriji Crne Gore, kao i fitosanitarne mjere za njegovo iskorjenjivanje (*eradication*) ili suzbijanje (*containment*), ako se utvrdi njegovo prisustvo na određenom području.

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

- 1) **određeno bilje** je bilje za sadnju, čiji prečnik stabla ili korijenovog vrata na najdebljem dijelu iznosi 1 cm ili više, vrsta *Acer* spp., *Aesculus hippocastanum*, *Alnus* spp., *Betula* spp., *Carpinus* spp., *Citrus* spp., *Cornus* spp., *Corylus* spp., *Cotoneaster* spp., *Crataegus* spp., *Fagus* spp., *Lagerstroemia* spp., *Malus* spp., *Mela* spp., *Ostrya* spp., *Photinia* spp., *Platanus* spp., *Populus* spp., *Prunus laurocerasus*, *Pyrus* spp., *Rosa* spp., *Salix* spp., *Ulmus* spp. i *Vaccinium corymbosum*;
- 2) **mjesto proizvodnje** je prostor (*premises*) ili skup polja koji funkcionišu kao jedinstvena proizvodna ili poljoprivredna jedinica, a može uključivati i proizvodna mjesta kojima se upravlja kao zasebnim jedinicama u fitosanitarne svrhe (ISPM 5);
- 3) **biljke domaćini** su biljke za sadnju, čiji prečnik stabla ili korijenovog vrata na najdebljem dijelu iznosi 1 cm ili više, vrsta *Acer* spp., *Aesculus hippocastanum*, *Alnus* spp., *Betula* spp., *Carpinus* spp., *Chaenomeles* spp., *Citrus* spp., *Cornus* spp., *Corylus* spp., *Cotoneaster* spp., *Crataegus* spp., *Cryptomeria* spp., *Fagus* spp., *Ficus* spp., *Hibiscus* spp., *Lagerstroemia* spp., *Malus* spp., *Mela* spp., *Morus* spp., *Ostrya* spp., *Parrotia* spp., *Photinia* spp., *Platanus* spp., *Populus* spp., *Prunus laurocerasus*, *Pyrus* spp., *Rosa* spp., *Salix* spp., *Ulmus* spp. i *Vaccinium corymbosum*;
- 4) **kontrolno bilje** (*sentinel plants*) je određeno bilje posađeno za potrebe posebnog nadzora radi ranog otkrivanja štetnog organizma.

Unošenje određenog bilja porijeklom iz zemalja za koje je poznato da u njima nije prisutan štetni organizam

Član 3

Određeno bilje porijeklom iz zemalja za koje je poznato da u njima nije prisutan štetni organizam („*known not to be present*”), može se unositi na teritoriju Crne Gore samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- a) nacionalna služba za zaštitu bilja zemlje porijekla koja nije članica Evropske unije, obavijestila je Evropsku Komisiju pisanim putem da je za štetni organizam poznato da nije prisutan u toj zemlji; i
- b) biljke domaćine prati fitosanitarni sertifikat u kojem se u rubrici „Dopunska izjava” navodi da štetni organizam nije prisutan u toj zemlji.

Unošenje određenog bilja porijeklom iz zemalja za koje je poznato da je u njima prisutan štetni organizam

Član 4

(1) Određeno bilje porijeklom iz zemalja za koje je poznato da je u njima prisutan štetni organizam (*known to be present*) treba da prati fitosanitarni sertifikat u kojem se u rubrici „Dopunska izjava” navodi jedna od sljedećih izjava:

- a) da je bilje tokom cijelog životnog ciklusa uzgajano na mjestu proizvodnje koje je registrovala i koje nadzire nacionalna služba

za zaštitu bilja u zemlji porijekla i da se to mjesto proizvodnje nalazi u području slobodnom od štetnog organizma, koje je ta služba uspostavila u skladu sa odgovarajućim međunarodnim standardima za fitosanitarne mjere i na osnovu službenih nadzora;

b) da je bilje u periodu od najmanje dvije godine prije izvoza *iii*, u slučaju bilja mlađeg od dvije godine, tokom cijelog svog životnog ciklusa, uzgajano na mjestu proizvodnje:

- za koje je utvrđeno da slobodno od štetnog organizma u skladu sa međunarodnim standardima za fitosanitarne mjere;

- koje je registrovala i koje nadzire nacionalna služba za zaštitu bilja u zemlji porijekla;

- na kojem se svake godine u odgovarajuće vrijeme vrše najmanje dva službena pregleda radi otkrivanja znakova prisustva štetnog organizma i da pritom nisu pronađeni znaci tog štetnog organizma; i

- na kojem je bilje uzgajano na proizvodnoj jedinici:

- 1) koja je fizički zaštićena od unošenja štetnog organizma, *iii*

- 2) na kojoj se sprovode odgovarajuća preventivna tretiranja i koja je okružena sigurnosnim područjem širine od najmanje 1 km unutar kojeg se svake godine u odgovarajuće vrijeme obavljaju službeni posebni nadzori radi otkrivanja prisustva *iii* znakova prisustva štetnog organizma; i

- na kojoj je neposredno prije izvoza obavljen službeni inspekcijski pregled pošiljke bilja radi otkrivanja prisustva štetnog organizma, posebno na korijenju i stablima, uključujući ciljano uzorkovanje destrukcionom metodom; *iii*

c) da je bilje uzgojeno iz podloga koje ispunjavaju zahtjeve iz člana 1 tačka b ovog člana, na koje su kalemljene plemke koje ispunjavaju sljedeće zahtjeve:

- u vrijeme izvoza prečnik kalemljenih plemki na najdebljem dijelu nije bio veći od 1 cm; i

- kalemljeno bilje pregledano je u skladu sa članom 1 stav 1 tačka b alineja 3 ovog člana.

(2) U rubrici „mjesto porijekla” upisuje se naziv područja slobodnog od štetnog organizma iz stava 1 tačka a) ovog člana.

(3) Posebni nadzori iz stava 1 tačka a ovog člana, zasnovani su na Opštim smjernicama za statistički pouzdane i na riziku zasnovane posebne nadzore štetnih organizama bilja (*General guidelines for statistically sound and risk-based surveys for plant pests*) Evropske agencije za bezbjednost hrane (u daljem tekstu: EFSA), a plan nadzora i šema uzorkovanja koji su korišćeni omogućili su da se sa dovoljnim stepenom pouzdanosti utvrdi nizak stepen prisustva infestiranog bilja.

(4) Posebni nadzori iz stava 2 tačka b alineja 4 tačka 1 ovog člana, zasnivali su se na Opštim smjernicama za statistički pouzdane i na riziku zasnovane posebne nadzore štetnih organizama bilja EFSA, plan nadzora i šema uzorkovanja koji su korišćeni omogućili su da se sa najmanje 95% stepenom pouzdanosti utvrdi stepen prisustva zaraženog bilja od 1%, a ako su otkriveni znaci prisustva štetnog organizma, odmah su preduzete mjere iskorjenjivanja radi ponovnog uspostavljanja statusa „slobodan od” štetnog organizma na sigurnosnom području.

(5) Veličina uzoraka za pregled iz stava 1 tačka b alineja 5 ovog člana treba da bude takva da omogući najmanje otkrivanje stepena infestacije od 1% sa stepenom pouzdanosti od 99%.

(6) Određeno bilje koje se na teritoriju Crne Gore unosi u skladu sa stavom 1 ovog člana pregleda se na mjestu unošenja *iii* na odobrenim kontrolnim mjestima.

(7) Pri inspekcijskom pregledu iz stava 6 ovog člana primjenjuju se metode kojima se nastoje otkriti znaci prisustva štetnog organizma, posebno na korijenju i stablima uključujući i ciljano uzorkovanje destrukcionom metodom, a veličina uzorka za inspekcijski pregled treba da bude takva da omogući najmanje otkrivanje stepena infestacije od 1% sa stepenom pouzdanosti od 99%, pri čemu se u obzir uzima ISPM br. 31.

(8) Ciljano uzorkovanje destrukcionom metodom iz ovog člana vrši se u skladu sa stepenom utvrđenim u tabeli iz Priloga 1 ovog pravilnika.

(9) Određeno bilje porijeklom iz Kine može se unositi u Crnu Goru, ako pored uslova iz st. 1 do 8 ovog člana, mjesto proizvodnje tog bilja ispunjava uslove koji su utvrđeni od nacionalne službe za zdravstvenu zaštitu bilja Kine, i ako je:

- a) registrovano i označeno jedinstvenim registarskim brojem;

- b) uključeno u ažuriranu verziju registra mjesta proizvodnje slobodnih od štetnog organizma, koje je nacionalna služba za zdravstvenu zaštitu bilja Kine dostavila Evropskoj Komisiji;

- c) oko proizvodne jedinice sigurnosno područje širine od najmanje 2 km;

- d) uzorkovanje destrukcionom metodom iz stava 1 tačka b alineja 5 ovog člana izvršeno na svakom lotu.

Posebni nadzor nad biljkama domaćinima

Član 5

(1) Organ uprave nadležan za zdravstvenu zaštitu bilja (u daljem tekstu: Uprava), radi utvrđivanja prisustva štetnog organizma, sprovodi godišnje posebne nadzore biljaka domaćina u skladu sa rizikom od njegovog prisustva na dijelovima teritorije Crne Gore na kojima nije poznato da se pojavljuje ovaj štetni organizam.

(2) Šema uzorkovanja i organizacija posebnog nadzora treba da omoguće da se uz dovoljan stepen pouzdanosti, otkrije nizak stepen prisustva zaraženih biljaka, a posebni nadzor treba da se vrši u skladu sa EFSA Opštim smjernicama za statistički pouzdane i na riziku zasnovane posebne nadzore štetnih organizama bilja.

(3) Posebni nadzori sprovode se:

- a) na osnovu stepena odgovarajućeg fitosanitarnog rizika;

- b) na otvorenom, u rasadnicima, vrtnim centrima, trgovačkim centrima, na prirodnim i urbanim područjima i drugim relevantnim mjestima po potrebi;

- c) u odgovarajuće doba godine s obzirom na mogućnost otkrivanja štetnog organizma, uzimajući u obzir biologiju tog štetnog organizma, prisustvo i biologiju domaćina kao i naučne i tehničke informacije navedene u EFSA Kartici sa informacijama za nadzor štetnog organizma *Anoplophora chinensis* (*Pest Survey Card on Anoplophora chinensis*).

(4) Posebni nadzori sastoje se od:

- a) vizuelnog pregleda biljaka domaćina; i

- b) po potrebi, prikupljanja uzoraka i testiranja bilja za sadnju.

(5) Radi dopune vizuelnih pregleda mogu se koristiti posebno dresirani psi tragači.

Krizni planovi

Član 6

- (1) Uprava uspostavlja Krizni plan kojim se utvrđuju mjere koje treba preduzeti na teritoriji Crne Gore radi:
- a) iskorjenjivanja štetnog organizma u skladu sa članom 10 ovog pravilnika;
 - b) premještanja određenog bilja u skladu sa članom 12 ovog pravilnika;
 - c) službenih pregleda koje treba sprovesti pri premještanju određenog bilja i biljaka domaćina u skladu sa čl. 3 i 13 ovog pravilnika;
 - d) minimalnih resursa koji se stavljaju na raspolaganje kao i procedura radi stavljanja na raspolaganje tih dodatnih resursa u slučaju sumnje na prisustvo štetnog organizma ili potvrde njegovog prisustva;
 - e) pravila koja detaljno opisuju postupke za identifikaciju vlasnika bilja koje treba ukloniti, obavještanja o nalogu za uklanjanje bilja i pristupanja privatnoj imovini.
- (2) Uprava prema potrebi ažurira krizne planove do 31. decembra svake godine.

Uspostavljanje obilježenog područja

Član 7

- (1) Ako se prisustvo štetnog organizma službeno potvrdi, Uprava bez odlaganja uspostavlja obilježeno područje koje se sastoji od:
- a) zaraženog područja koje uključuje bilje infestirano štetnim organizmom i svo određeno bilje koje bi se moglo infestirati u krugu od 100 m oko napadnutog bilja;
 - b) sigurnosnog područja širine od najmanje 2 km od granice zaraženog područja.
- (2) Razgraničenje obilježenog područja zasniva se na naučnim principima, biologiji štetnog organizma, stepenu infestacije, specifičnoj rasprostranjenosti biljaka domaćina na tom području i dokazima o odomaćivanju štetnog organizma.
- (3) Ako Uprava zaključi da je iskorjenjivanje štetnog organizma moguće, pri čemu se uzimaju u obzir okolnosti pojave (izbijanja) štetnog organizma, kao što su njegova veličina i lokacija, stepen infestacije ili broj i rasprostranjenost biljaka domaćina, radi preduzimanja mjera iskorjenjivanja iz člana 10 ovog člana širina sigurnosnog područja može se smanjiti na najmanje 1 km.
- (4) Radi preduzimanja mjera za suzbijanje štetnog organizma (*containment*) u skladu sa članom 11 ovog člana, sigurnosno područje treba da bude širine najmanje 4 km.
- (5) Širina sigurnosnog područja može se smanjiti na najmanje 2 km, uzimajući u obzir u obzir okolnosti izbijanja kao što su njegova veličina i lokacija, stepen infestacije ili broj i rasprostranjenost biljaka domaćina.
- (6) Ako je prisustvo štetnog organizma službeno potvrđeno u sigurnosnom području obilježenog područja, radi njegovog suzbijanja (*containment*) i sprečavanja daljeg širenja, primjenjuju se odgovarajuće propisane fitosanitarne mjere za iskorjenjivanje štetnog organizma i obilježavanje područja.

Odstupanja od uspostavljanja obilježenog područja

Član 8

- (1) Uprava može odlučiti da ne uspostavlja obilježeno područje ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- a) postoje dokazi da je štetni organizam unešen na određeno područje sa biljem na kojem je otkriven i da je to bilje bilo zaraženo prije unošenja na to područje ili je riječ o izolovanom pronalasku/slučaju pa se ne očekuje da će doći do odomaćivanja štetnog organizma; i
 - b) na osnovu rezultata posebnog istraživanja i preduzetih mjera iskorjenjivanja utvrđeno je da se štetni organizam nije odomaćio i da širenje i uspješno razmnožavanje štetnog organizma nije moguće zbog njegove biologije.
- (2) Ako se primjenjuje odstupanje iz stava 1 ovog člana, Uprava:
- a) odmah preduzima mjere kojima se obezbjeđuje brzo iskorjenjivanje štetnog organizma i otklanja mogućnost njegovog širenja;
 - b) tokom najmanje jednog životnog ciklusa štetnog organizma i jedne dodatne godine, a najmanje četiri uzastopne godine, nadzire područje širine od najmanje 1 km oko infestiranog bilja ili od mjesta na kojem je pronađen štetni organizam, a nadzor se vrši redovno i intenzivno najmanje tokom prve godine;
 - c) uništava sav infestirani biljni materijal;
 - d) obezbjeđuje sljedljivost do izvora infestacije i sljedivost bilja povezanog sa infestacijom, u mjeri u kojoj je to moguće, i vrši pregled bilja radi otkrivanja znakova infestacije, između ostalog ciljanim uzorkovanjem destruktivnom metodom;
 - e) obavještava javnost radi podizanja svijesti o prijetnji koju predstavlja štetni organizam; i
 - f) preduzima sve druge mjere koje mogu pomoći u iskorjenjivanju štetnog organizma, uzimajući u obzir ISPM br. 9 i primjenjujući integralni pristup u skladu sa principima standarda ISPM br. 14.

Uklanjanje obilježenog područja

Član 9

- (1) Obilježeno područje može se ukinuti ako se na osnovu nadzora iz člana 10 stav 1 tačke h štetni organizam ne pronađe u obilježenom području tokom najmanje jednog životnog ciklusa štetnog organizma i jedne dodatne godine, a ukupno najmanje četiri uzastopne godine.
- (2) Tačna dužina životnog ciklusa iz stava 1 ovog člana zavisi od dokaza koji su na raspolaganju za određeno područje ili sličnu klimatsku zonu.

(3) Obilježeno područje može se ukinuti i ako su ispunjeni uslovi utvrđeni u članu 8 stav 1 ovog pravilnika.

Fitosanitarne mjere za iskorjenjivanje štetnog organizma

Član 10

(1) U obilježenom području Uprava preduzima sve sljedeće fitosanitarne mjere za iskorjenjivanje (eradication) štetnog organizma:

- a) hitna sječa infestiranog bilja i bilja za koje se sumnja da je zaraženo kao i potpuno uklanjanje njegovog korijenja;
- b) hitna sječa sveg određenog bilja i uklanjanje njegovog korijenja u krugu od 100 m oko infestiranog bilja kao i pregled tog određenog bilja radi otkrivanja znakova infestacije, osim ako je infestirano bilje otkriveno van perioda leta određenog štetnog organizma, kad se sječa bilja i uklanjanje korijenja sprovode prije početka sljedećeg perioda leta;
- c) uklanjanje, pregled i sigurno odlaganje bilja posječenog u skladu sa tač. a) i b) ovog člana, kao i njegovog korijenja, uz preduzimanje svih potrebnih mjera opreza kako bi se spriječilo širenje štetnog organizma tokom i nakon sječe;
- d) zabrana svakog premještanja potencijalno zaraženog materijala iz obilježenog područja;
- e) istraga izvora infestacije praćenjem porijekla bilja, u mjeri u kojoj je to moguće, kao i pregled tog bilja radi otkrivanja znakova infestacije, uključujući uzorkovanje destrukcionom metodom;
- f) zamjena određenog bilja drugim biljnim vrstama koje nisu osjetljive, gdje je to odgovarajuće;
- g) zabrana sadnje novog određenog bilja na otvorenom, na području iz tačke b), osim na mjestima proizvodnje iz člana 12 stav 1 ovog pravilnika;
- h) posebni nadzori biljaka domaćina u obilježenom području koji se sprovode u skladu sa članom 5 st. 3 do 5 ovog pravilnika sa posebnim akcentom na sigurnosno područje radi utvrđivanja prisustva štetnog organizma, uključujući prema potrebi, ciljano uzorkovanje destrukcionom metodom koje sprovodi Uprava, uz navođenje broja uzoraka u izvještaju iz člana 13 stav 1 ovog pravilnika;
- i) ako se koristi kontrolno bilje, službeni pregled tog bilja najmanje jednom mjesečno koje treba da se uništi i pregleda najkasnije nakon dvije godine;
- j) informisanje javnosti radi podizanja svijesti o prijetnji koju predstavlja štetni organizam i o mjerama donesenim za sprečavanje njegovog unošenja i širenja na teritoriju Crne Gore, uključujući uslove u pogledu premještanja određenog bilja iz obilježenog područja;
- k) prema potrebi, posebne mjere za rješavanje iznenadnih situacija ili komplikacija za koje se opravdano smatra da mogu spriječiti, omesti ili odgoditi iskorjenjivanje, a posebno onih koje su povezane sa dostupnošću i prikladnim iskorjenjivanjem svog infestiranog bilja ili bilja za koje se sumnja da je infestirano, bez obzira na njegovu lokaciju, javno ili privatno vlasništvo kao i fizičko lice ili subjekt koji je za njega odgovoran;
- l) sve druge mjere koje mogu doprinijeti iskorjenjivanju štetnog organizma, u skladu sa Međunarodnim standardom za fitosanitarne mjere („ISPM”) br. 9 i primjeni sistemskog pristupa u skladu sa principima utvrđenim u normi ISPM br. 14.

(2) U slučaju stava 1 tačka a ovog člana, ako nije moguće ukloniti duboko ukorijenjene panjeve i površinsko korijenje, oni se melju na najmanje 40 cm ispod površine tla ili se pokrivaju materijalom za zaštitu od insekata.

(3) Posebni nadzori iz stava 1 tačka h ovog člana, treba da budu intenzivniji u odnosu na posebni nadzor iz člana 5 ovog pravilnika.

(4) Posebni nadzori u sigurnosnom području zasnivaju se na Opštim smjernicama za statistički pouzdane i na riziku zasnovane posebne nadzore štetnih organizama bilja, a plan nadzora i šema uzorkovanja koji se primjenjuju u sigurnosnom području treba da omogući da se sa najmanje 95 % pouzdanošću, utvrdi stepen prisustva zaraženog bilja od 1%.

(5) Izuzetno od stava 1 tačka b ovog člana, ako Uprava zaključi da sječa nije primjerena za ograničeni broj pojedinačnog bilja zbog njegove posebne društvene, kulturne ili ekološke vrijednosti, to pojedinačno bilje podvrgava se mjesečnim pojedinačnim pregledima kako bi se pronašli znaci infestacije i preduzimaju se druge alternativne mjere koje nisu sječa, a koje obezbjeđuju visok nivo zaštite kako bi se spriječilo moguće širenje štetnog organizma sa tog bilja.

(6) O razlozima za postupanja iz stava 5 ovog člana i preduzetim mjerama Uprava obavještava Evropsku Komisiji u skladu sa članom 13 ovog pravilnika.

Fitosanitarne mjere za suzbijanje štetnog organizma

Član 11

(1) Ako rezultati nadzora iz člana 10 stav 1 tačka h potvrde prisustvo štetnog organizma na nekom području tokom više od četiri uzastopne godine i ako se dokaže da se štetni organizam više ne može iskorijeniti, Uprava može ograničiti mjere na suzbijanje štetnog organizma (*containment*) radi njegovog zadržavanja na određenom području i sprečavanja širenja izvan tog područja.

(2) U obilježenom području, radi suzbijanja štetnog organizma (*containment*) Uprava preduzima sljedeće mjere:

- a) hitan početak sječe zaraženog bilja i bilja sa simptomima infestacije štetnim organizmom i potpuno uklanjanje njihovog korijenja i završavanje svih aktivnosti prije početka sljedećeg perioda leta;
- b) uklanjanje, pregled i odlaganje posječenog bilja i njegovog korijenja uz preduzimanje e potrebnih mjera opreza radi sprečavanja širenja štetnog organizma nakon sječe;
- c) zabrana svakog premještanja potencijalno zaraženog materijala iz obilježenog područja;
- d) prema potrebi, zamjena određenog bilja drugim biljem koje nije osjetljivo;
- e) zabrana sadnje novog određenog bilja u zaraženom području na otvorenom, osim na mjestima proizvodnje iz člana 12 stav 1 ovog člana;
- f) posebni nadzori biljaka domaćina u sigurnosnom području koji se sprovode u skladu sa članom 5 st. 3 do 5 ovog člana radi utvrđivanja prisustva štetnog organizma, u prikladno vrijeme i uključujući, prema potrebi, ciljano uzorkovanje destrukcionom metodom;

g) ako se koristi kontrolno bilje, službeni pregled tog bilja najmanje jednom mjesečno koje treba uništiti i pregledati najkasnije nakon dvije godine;

h) informisanje javnosti radi podizanja svijesti o prijetnji koju predstavlja štetni organizam i o mjerama donesenim za sprečavanje njegovog unošenja i širenja na teritoriju Crne Gore, uključujući uslove u pogledu premještanja određenog bilja iz obilježene područja uspostavljenog u skladu sa članom 7 ovog člana;

i) prema potrebi, posebne mjere za rješavanje svih iznenadnih situacija ili komplikacija za koje se opravdano smatra da mogu spriječiti, omesti ili odgoditi suzbijanje štetnog organizma (*containment*), a posebno onih koje su povezane sa dostupnošću i odgovarajućom sječom i uništavanjem svog zaraženog bilja ili bilja za koje se sumnja da je zaraženo, bez obzira na njegovu lokaciju, vlasništvo i osobu koja je za njega odgovorna;

j) sve druge mjere koje mogu pomoći u suzbijanju štetnog organizma (*containment*), radi sprečavanja njegovog daljeg širenja.

(3) U slučaju stava 2 tačka a ovog člana, ako nije moguće ukloniti duboko ukorijenjene panjeve i površinsko korijenje, oni se meju na najmanje 40 cm ispod površine tla ili se pokrivaju materijalom za zaštitu od insekata.

(4) Posebni nadzori iz stava 2 tačka f ovog člana treba da budu intenzivniji u odnosu na posebne nadzore iz člana 5 ovog pravilnika.

(6) Posebni nadzori zasnivaju se na EFSA Opštim smjernicama za statistički pouzdane i na riziku zasnovane posebne nadzore štetnih organizama bilja, a plan nadzora i šema uzorkovanja koji se primjenjuju treba da omoguće da se sa najmanje 95% pouzdanošću, utvrdi stepen prisustva zaraženog bilja od 1%.

(7) Uprava obavještava Evropsku Komisiju u svim obilježenim područjima u kojima namjerava sprovođenje mjera za suzbijanje štetnog organizma na određenom području (*containment*).

Premještanje određenog bilja

Član 12

(1) Određeno bilje porijeklom iz obilježenih područja uspostavljenih u skladu sa članom 7 ovog pravilnika smije se premještati izvan obilježenih područja i iz zaraženih područja u sigurnosna područja samo ako ga prati biljni pasoš i ako je tokom perioda od najmanje dvije godine prije premještanja, ili u slučaju bilja mlađeg od dvije godine, tokom cijelog svog životnog ciklusa uzgajano na mjestu proizvodnje koje ispunjava sve sljedeće zahtjeve:

a) registrovano je u skladu sa propisima o zdravlju bilja;

b) na njemu se svake godine u odgovarajuće vrijeme obavljaju najmanje dva službena pregleda radi otkrivanja znakova prisustva štetnog organizma i da tim pregledom nisu pronađeni znaci njegovog prisustva;

c) nalazi se u obilježenom području na kojem se na području širine od najmanje 1 km oko tog mjesta svake godine u odgovarajuće vrijeme vrše službeni nadzori radi otkrivanja prisustva ili znakova štetnog organizma i pritom nije otkriveno prisustvo ni znaci štetnog organizma kao i da se bilje uzgaja na mjestu:

- koje je fizički zaštićeno od unošenja štetnog organizma;

ili

- na kojem su primijenjeni odgovarajući preventivni postupci tretiranja; ili

- na kojem se prije premještanja za svaku partiju određenog bilja vrši ciljano uzorkovanje destrukcionom metodom.

(2) Pregledi iz stava 1 tačka b ovog člana uključuju ciljano uzorkovanje destrukcionom metodom na korijenju i stablima bilja, a veličina uzorka za pregled treba da bude takva da omogući najmanjem otkrivanje stepena infestacije od 1% sa stepenom pouzdanosti od 99%.

(3) Ciljano uzorkovanje destrukcionom metodom iz stava 1 tačka c) ovog člana vrši se u skladu sa stepenom utvrđenim u tabeli iz Priloga 1 ovog pravilnika.

(4) Nadzori iz stava 1 tačka c ovog pravilnika zasnivaju se na Opštim smjernicama za statistički pouzdane i na riziku zasnovane posebne nadzore štetnih organizama bilja, a plan nadzora i šema uzorkovanja koji se primjenjuju treba da omoguće da se sa najmanje 95% pouzdanošću, utvrdi stepen prisustva zaraženog bilja od 1%.

(5) Podloge koje se uzgajaju na mjestu proizvodnje koje ispunjava sve zahtjeve iz stava 1 ovog člana mogu se kalemiti plemkama koje nisu uzgojene u uslovima iz stava 1 ovog člana, ali čiji prečnik nije veći od 1 cm na njihovom najdebljem dijelu.

(6) Određeno bilje koje nije porijeklom iz obilježenih područja, nego je uneseno na mjesto proizvodnje na ta područja, može se premještati na teritoriji Crne Gore samo ako to mjesto proizvodnje ispunjava zahtjeve iz stava 1 tačka c ovog člana i samo ako bilje prati biljni pasoš u skladu sa stavom 1 ovog člana.

(7) Određeno bilje uvezeno iz zemalja za koje je poznato da je u njima prisutan štetni organizam, u skladu sa članom 4 ovog člana, može se premještati na teritoriji Crne Gore samo ako ga prati biljni pasoš u skladu sa stavom 1 ovog člana.

Izveštavanje

Član 13

(1) Uprava do 30. aprila svake godine Evropskoj Komisiji dostavlja izvještaj o preduzetim mjerama tokom prethodne godine u skladu sa ovim pravilnikom i o rezultatima mjera iz čl. od 5 do 11 ovog pravilnika.

(2) Rezultati nadzora sprovedenih na osnovu čl. 10 i 11 dostavljaju se Evropskoj Komisiji popunjavanjem tabele iz Priloga 2 ovog pravilnika.

Početak primjene

Član 14

(1) Odredba člana 3 ovog pravilnika primjenjivaće se od 1. januara 2024. godine.

(2) Odredbe člana 4 st. 3 i 4, člana 5 stav 2, člana 10 stav 4, člana 11 stav 5 i člana 12 stav 4 ovog pravilnika primjenjivaće

se od 1. januara 2025. godine.

Prilozi

Član 15

Prilozi 1 i 2 čine sastavni dio ovog pravilnika.

Prestanak važenja

Član 16

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja i širenja *Anoplophora chinensis* (Forster)*("Službeni list CG", broj 43/15).

Stupanje na snagu

Član 17

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 04-309/23-17867/3

Podgorica, 27. jula 2023. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

NAPOMENA REDAKCIJE: *Priloge u PDF formatu možete preuzeti klikom na sledeći link:*

Prilog 1 (Stepen destrukcionog uzorkovanja)

Prilog 2 (Tabela za izveštavanje o rezultatima godišnjih posebnih nadzora u obilježenom području)